

17.04.23

Innspill til tegnspråkutvalget

I samarbeid med skolens plangruppe er skolens ulike utfordringer blitt drøftet. Tegnspråkutvalget var på besøk på Vetland 22.03.2023 og flere av utfordringene ble presentert. Innledningsvis får dere kort presentasjon av skolen og skolens fokusområder før skolens utfordringer og forventninger blir presentert.

Vetland skole

Elever som skal ha opplæring i og på tegnspråk i Oslo kommune får det på Vetland skole som er Norges største tegnspråklige skole, og er samlokalisert med Oppsal skole. På Vetland skole får elevene opplæring i og på tegnspråk etter Opplæringslovens §2-6 i grunnskolen og §3-9 på videregående skole med tilbud om hverdagslivstrening for multifunksjonshemmede. Skolen har i tillegg til ordinært skoleløp for tegnspråklige elever fra 1.-10.trinn, en egen avdeling for elever fra 1.-10.trinn med ulike typer multifunksjonshemming i tillegg til hørselstap. Vetlands aktivitetsskole (AKS) er et tilbud før og etter skole, og i noen av skolens ferier, og fungerer som en tegnspråklig alternativ læringsarena som legger til rette for sosial og faglig utvikling. På Vetland går det elever fra hele Oslo og nærliggende kommuner, og pr dags dato er det over 90 elever og rundt 75 ansatte. På Vetland får elevene et rikt tegnspråklig miljø hvor de kan utvikle sine faglige, kommunikative og sosiale ferdigheter i samhandling med andre elever og voksne. Skolens utadrettede tjeneste tilbyr veiledning, kompetanseheving og oppfølging av ca. 200 hørselshemmede grunnskoleelever og 80 barn under skolepliktig alder i Oslo. Vi har høyt utdannende pedagoger og personale med høy tegnspråklig kompetanse.

Vetlands fokusområder

Vetlands visjon: "Vetland - i mestringens tegn og skolens grunnverdier er: Kvalitet - kreativitet - respekt - stolthet – identitet. Skolen skal tilby undervisning på tegnspråk av høy kvalitet. I et tegnspråkmiljø får elevene mulighet til en naturlig språkutvikling. Elevene skal utvikle sin identitet som tegnspråkbruker og være stolt over sin tilhørighet på Vetland som en tegnspråklig skole. Vetland vektlegger arbeidet med de grunnleggende ferdighetene gjennom hele skoleløpet. De grunnleggende ferdighetene innebærer digitale ferdigheter, muntlige ferdigheter, å kunne lese, skrive og regne. På bakgrunn av opplæringsloven §2-6 er det utviklet et tillegg for tegnspråk som dekker de grunnleggende ferdigheter i muntlige ferdigheter på tegnspråk, å kunne avlese og produsere tegnspråktekst. Skolen har høye ambisjoner og forventninger til den enkelte elevs faglige, språklige og sosiale utvikling og motiverer til kreativitet og læring. Elevene skal delta aktivt og elevstemmen skal fram. Alle elever har rett til et trygt og godt tegnspråklig læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og trusler. Skolen er opptatt av et godt samarbeid mellom hjem og skole, og FAU har flere arrangementer. Vetland er universitetsskole og samarbeider med OsloMet om kvalitet i lærerutdanning. Gjennom samarbeidet gir dette Vetland økt tegnspråklig bevissthet og kompetanse både hos elever og ansatte. Flere forskningsrapporter viser til at et godt forankret språk gir muligheter for velutviklede ferdigheter i kommunikasjon og refleksjon.

Som en kommunal skole med mandat og midler til å drifte en skole for tegnspråklige elever møter Vetland flere utfordringer, som blir presentert punktvis nedenfor.

Skolens utfordringer

Mangfold og tilpasninger

- Vetland som opplærings - og sosialiseringsarena. Flere av elevene på Vetland har forsinket språkutvikling og det påvirker læring av grunnleggende ferdigheter i alle fag og sosial utvikling, samt mulighet til å reflektere og uttrykke seg kritisk. Lekekompetansen er lavere enn aldersadekvat. De fleste av elevene fødes i familier som ikke bruker tegnspråk. Pedagogene har en stor jobb med å tette de språklige og sosiale «hullene» gjennom årene på grunnskole.
- Ca. 65 % av elevene kommer fra fremmedspråklig familier. Skolen møter utfordringer med språk og kultur. Holdning og forventning til døve og hørselshemmede er ofte ikke det samme som i Norge som deres hjemland.
- Vetland fungerer som en slags «mottaksskole» for stadig flere nyankomne elever uten at skolen får ekstra ressurser. Mange av de har fått lite og dårlig skoletilbud i hjemlandet.
- I en klasse er det ofte stort sprik mellom elevene. En stor andel av elevene (over 60%) skal ha spesialundervisning i et eller flere fag.
- Manglende tilbud om andre opplæringsarenaer eller et mer praktisk-pedagogisk opplæringstilbud for elever med autisme eller adferdsvansker. Per i dag skal alle «inkluderes» i ordinære klasser.
- I tillegg skal elever med aldersadekvat språkutvikling, som har ambisjoner om høyere utdanning, også ha faglige utfordringer for å utvikle sine potensiale.

På bakgrunn av ovennevnte punkter er det behov for tilpasninger i undervisningen av en gruppe med stort mangfold av tegnspråklige elever.

Forventninger fra foresatte og andre

- Vi ser at foresatte ikke får riktig informasjon av Rikshospitalet om tegnspråkopplæring og fordeler ved å være to- og flerspråklig i ulike modaliteter.
- Urealistiske forventninger til skolen blant foresatte. Noen ønsker høy grad av tilretteleggelse og tett oppfølging.
- Tegn til tale/norsk tale vs tegnspråk. Noen foresatte uttrykker sine bekymringer om at tegnspråk kan være hemmende for lese -og skriveopplæring, samt utvikling av talespråket. De ønsker bl.a ikke to døve kontaktlærere i en klasse.

Organisering

- Elevtallet endrer fra skoleår til skoleår som gir skolen utfordringer med å planlegge og organisering skoleår og beholde fagpersoner

Rekruttering av kvalifiserte fagpersoner

- Manglende kvalifiserte fagpersoner. De siste årene har skolen slitt med å få tak i kvalifiserte personer med riktig utdanning og tegnspråkkompetanse. Det samme gjelder vikarer.
- Manglende midler til tegnspråkkurs, som følger kvalifisert kursopplegg basert på CERF, på arbeidsplassen. Dette for å kunne gi en høykvalifisert tegnspråklig undervisning må

pedagogene ha mulighet til å kunne videreutvikle sin tegnspråkkompetanse til morsmålnivå (nivå C1 og C2 i CERF-modellen).

Manglende kompetanse «der ute» og ønske om samarbeid

- Tilbud nedlagt og mange henvendelser. Etter at statlige døveskoler ble nedlagt og at Statped fikk mindre overordnet ansvar har Vetland merket en betydelig større pågang av henvendelser om vår kompetanse.
- Vetland som samarbeidspartnere. Det kan være ulike instanser, studenter eller foresatte. Det kan være spørsmål om alt fra å teste læremidler til å delta i prosjekter, ta i mot besøk etc.
- Etaten og UDIR mangler kompetanse. De henter kompetanse hos Vetland skole. Vetland skole bistår bl.a med forsøkslærerplan i fordypningsfaget i norsk tegnspråk og fagnemnd i UDIR i ulike fag for tegnspråklige elever.
- Det er også behov for nettverksgruppe/deling av erfaring og kompetanse mellom tegnspråklige skoler og avdelinger som Statped hadde ansvar for tidligere.
- Skolens PPT har manglende kunnskap om å kunne observere og kartlegge tegnspråklige, samt veilede pedagogene om undervisning i og på tegnspråk. Testene som PPT har er ikke tilpasset tegnspråklige elever.
- Manglende skolehelsetjenestetilbud og lavterskeltilbud i bydelen Østensjø for tegnspråklige elever. Sosiallærer tar mye ansvar for de små, uformelle og viktige samtalene. Elevene har også i tillegg begrensede kommunikasjonsmuligheter hjemme og har ekstra behov for å ha noen å snakke med.

Manglende tegnspråklige læremidler, kartleggingsprøver og kartleggingsverktøy

- Mangel på læremidler for tegnspråklige elever knyttet til ulike fag og tverrfaglige temaer. Pedagogene uttrykker at det er lettere å undervise norsk enn tegnspråk. Pedagogene bruker mye tid på å lage tilrettelagte undervisningsopplegg og læremidler.
- Nasjonale kartleggingsprøver for 1.-3.trinn er ikke tilrettelagt for tegnspråklige elever, da noen av øvelsene er basert på lyd.
- Manglende kartleggingsverktøy for tegnspråklige elever for PPT og pedagogene

Manglende informasjon, markedsføring og forskning

- Tegnspråklig skole på Vetland og lærerutdanning på OsloMet må bli mer «synlig» og kjent.
- Manglende forskningsbasert kunnskap om undervisning i og på tegnspråk. I [Rapport kartlegging av tegnspråkopplæring i barnehage og grunnskole](#) av Statped FoU (des 2019) vises det blant annet til forskning som dokumenterer at elever som har gode tegnspråkferdigheter har også bedre lese- og skriveferdigheter. Kunnskapsgjennomgangen påpeker at det er stort behov for mer kunnskap om den tegnspråklige opplæringen.